

Beslutningsforslag nr. B 94. Fremsat den 8. februar 1985 af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Alice Faber (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU)

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag vedrørende en reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU) efter følgende retningslinjer:

1. *Lovens område:* Statens Uddannelsesstøtte skal omfatte alle uddannelsessøgende over 16 år samt alle uddannelsessøgende ude over den obligatoriske undervisningspligt.

2. *Uddannelsesstøttens omfang og form:* Det tilsigtes, at uddannelsesstøtten på længere sigt tildeles udelukkende i form af stipendier.

Som midlertidig ordning opereres der med følgende støtteformer:

- a) Stipendier.
- b) Statslån, som er rentefrie i studietiden, og som er lavt forrentede efter endt studium.

For uddannelsessøgende *under 18 år* ydes støtten udelukkende i form af stipendier. Der skelnes mellem hjemmeboende, som kan få 28.000 kr., og udeboende, som kan få 35.000 kr. og et forhøjet boligtilskud.

For uddannelsessøgende *over 18 år* ydes et samlet rådighedsbeløb på 50.000 kr., som er blevet skønnet til at kunne dække de absolut minimale leveomkostninger. Der skelnes mellem hjemmeboende, som kan få 28.000 kr. i stipendier og 22.000 kr. i statslån, og udeboende, som kan få 35.000 kr. i stipendier og 15.000 kr. i lån samt eventuelt forhøjet boligstøtte.

Uddannelsesstøtten kan oppebæres i en periode, der svarer til de faktiske studietider under normale forhold, for længerevarende uddannelser dog normalt højst 10 år. Støtteperioden forlænges, når studiemæssige, sociale eller studenteraktivitetsmæssige forhold forlænger studietiden, ligesom det må være

muligt at gennemgå flere uddannelser med uddannelsesstøtte.

Herudover er der ingen restriktioner eller gradueringer af støtten efter alder, forældreindkomst, uddannelsesform eller lignende bortset fra en overgangsperiode for de uddannelsessøgende under 18 år, jfr. punkt 8 nedenfor om overgangsordning.

3. *Dyrtidsregulering (løbende) af støtten:* Det samlede rådighedsbeløb dyrtidsreguleres løbende. Den dyrtidsregulerede stigning lægges udelukkende på stipendieandelen, jfr. punkt 2 ovenfor.

Egenindtægts- og formuegrænserne, jfr. punkt 4 nedenfor, forhøjes i takt med dyrtiden.

4. *Egenindtægtsgrænser og -formuegrænser:* Den samlede tilladte egenindtægt fastsættes til maksimalt 80.000 kr. inkl. stipendier, men ekskl. statslån. Overstiger egenindtægten inkl. stipendier 80.000 kr., nedsættes stipendiet med det overskydende beløb. Det for meget modtagne stipendiebeløb tilbagebetales til staten, eventuelt i form af en graderet tilbagebetaling.

Egenformuegrænsen sættes til 60.000 kr., således at formue herudover regnes som indtægt.

Egenindtægtsgrænserne og -formuegrænserne dyrtidsreguleres løbende, jfr. punkt 3 ovenfor.

5. *Forholdet til andre sociale ydelser:* Uddannelsesstøtten tilsigter kun at dække de absolut minimale leveomkostninger for en person. Det forudsættes derfor, at de uddannelsessøgende er ligestillede med andre befolkningsgrupper i forhold til adgang til øvrige

socialle ydelser m.m. Således kan nævnes bi-standshjælp, barselhjælp, støtte til børn, hjælp under alvorlig sygdom, invaliditet m.m. efter gældende regler for andre sociale grupper.

6. *Tilbagebetaling af statslån under arbejdsløshed m.m.*: Alle ydelser i forbindelse med tilbagebetaling af statslån i arbejdsløshedsperioder eller perioder, hvor indkomsten af andre grunde ligger under den maksimale dagpenge-sats, bortfalder.

Periodevis arbejde/vikararbejde danner ikke baggrund for tilbagebetaling.

Ydelserne og påføring af renter genoptages først, når den pågældende har fået blivende arbejde, eller når den unormale situa-

tion er overstået. Staten »dækker« ydelserne i den særlige periode.

7. *Nedtrapping af statslån*: Statslånene nedtrappes over en 10-årig periode, således at der efter dette tidsrum udelukkende vil være tale om stipendier.

8. *Overgangsordning*: Det forudsættes, at der etableres en overgangsordning for de grupper, der har påbegyndt uddannelse under tidligere ordninger før denne ordnings ikrafttræden, således at en række af de problemer, som denne ordning tilsigter at afskaffe, imødegås også for disse grupper.

Det bør tilstræbes, at den her foreslåede ordning træder i kraft fra 1. august 1985.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Dette forslag er én genfremsættelse af et i folketingsåret 1983-84 (2. samling) fremsat forslag (se Folketingstidende 1983-84 (2. samling), forhandlingerne sp. 3519 og 5754 samt tillæg A sp. 3745) og svarer i sine principper til beslutningsforslag nr. B 119 fremsat den 25. marts 1980 af medlemmer af venstresocialisterne og socialistisk folkeparti (se Folketingstidende 1979-80 (2. samling), forhandlingerne sp. 7170 og 8305 samt tillæg A sp. 5051) og til beslutningsforslag nr. B 46 fremsat den 10. marts 1982 (se Folketingstidende 1981-82 (2. samling), forhandlingerne sp. 3099 og 4317 samt tillæg A sp. 3739).

Nærværende forslag er en ajourføring af de to sidstnævnte tidligere forslag med hensyn til pristalsregulering af støttebeløbene og beløbsgrænser i det hele taget. Siden VS og SF sidst fremsatte dette forslag, er situationen ikke blevet bedret for de uddannelsessøgende, tværtimod. Indførelsen af statslånene har ikke bedret på situationen, idet disse lån ikke bliver udnyttet i større omfang på grund af frykten for gældsbyrderne (kun ca. 25 pct. benytter disse nye lån, jfr. undersøgelse fra Odense universitet, april 1983). I det hele taget er tendensen til at tage lån gået betragteligt tilbage, idet de nye studerende ikke tør tage disse på grund af udsigten til kolossale gældsforpligtelser og forventningerne om arbejdsløshed efter endt studium. Desuden er man kun berettiget til de rentelette lån, hvis man er berettiget til stipendier, hvilket betyder, at mange er udelukket fra at tage disse lån.

Den nuværende regering har påstået, at de uddannelsessøgende er blevet stillet bedre efter regeringens tiltrædelse på grund af faldet i prisstigningstakten og sænkningen af renten, men ifølge beregninger fra Københavns universitets studievejledning ved Jakob Lange er de uddannelsessøgende i dag faktisk dårligere stillet, hvis man indregner konsekvenserne af regeringens samlede politik, som også rammer de uddannelsessøgende: karensdag, nedskæringer, skat m.v. Desuden betyder ren-

tefaldet ikke meget for de nye studerende, som kun tager lån i ringe omfang, og de ældre studerende har jo tidligere optaget lånene, og den høje rente har allerede gjort sin virkning i form af skyhøje gældsposter, så her batter rentefaldet ikke, hvortil jo kommer, at skattefradraget tilsvarende bliver mindre. Og den stærkt opreklamerede regulering af støtten modsvarer jo heller ikke de fulde prisstigninger. Netto er de uddannelsessøgendes situation altså forringet yderligere, hvilket er baggrunden for nærværende forslag, der regulerer for de stedfundne prisstigninger og forringelser på andre områder.

Konsekvenserne af nogle af de uddannelsessøgendes ekstremt forværrede vilkår gennem de senere år, som bevirker, at situationen er nærmest uholdbar, vil i det følgende blive opregnet.

Øget social skævhed i rekrutteringen

I den nyeste undersøgelse over de studerendes økonomiske, studiemæssige og sociale situation fra Odense universitet (Baggrundsrapport, De studerendes situation på Odense universitet 1982, en undersøgelse af de studerendes økonomiske og studiemæssige vilkår, udarbejdet af studievejledningen ved Odense universitet april 1983 ved Ralph Bjørn Eriksen) dokumenteres det, at rekrutteringen til universitetet er blevet yderligere socialt skæv i de senere år. Hvor der var visse (svage) tendenser til en mere ligelig fordeling i forhold til befolkningen som helhed i begyndelsen og midten af 1970'erne som følge af fri adgang, dispensationsmuligheder og liberaliserede adgangsbetingelser samt en uddannelsesstøtte, som trods alt betød noget, så går udviklingen nu dramatisk den gale vej. Undersøgelsen oplyser, at der nu er fire gange så mange fra de to øverste socialgrupper blandt de nye studerende set i forhold til befolkningen som helhed. Socialgruppe I og II er således gået frem i andel af nye studerende fra 33 pct. for et par år siden til 50 pct. i 1982, mens de laveste socialgrupper, IV og V, er gået tilbage fra 35 pct. til 25 pct. Adgangsbegrænsningen har betydet en del, men det er ikke hele forklaringen, idet frafaldet blandt

de laveste socialgrupper og personer med en tidligere erhvervsuddannelse (og dispensater) er større end for andre studerende, og det skyldes ifølge undersøgelsen angiveligt den alt for dårlige støtte og de usikre fremtidige beskæftigelsesudsigter. Især blandt de ældre studiestartere, som især indeholder disse grupper, er frafaldet større. Antallet af personer med en erhvervsuddannelse før universitetsstudiet er halveret de senere år. Undersøgelsen fra Københavns universitet fra 1981 og udtalelser fra studievejledningen her går entydigt i samme retning. Blandt de nye, unge studiestartere er andelen af akademikerbørn markant størst (35 pct.), og tilsvarende er andelen af børn af arbejdere markant den laveste (9 pct.), mens der er færre børn af akademikere og flere børn af arbejdere blandt de ældre studerende og de ældre studiestartere. (Undersøgelse af de studerendes sociale og økonomiske situation 1981, Fællessekretariatet, september 1981).

Uddannelsesstøtten andrager en lavere andel af indkomsten, færre tager lån, og flere tager mere erhvervsarbejde

Det er ifølge undersøgelsen fra Odense universitet kun ca. ⅓, der modtager støtte fra SU (er berettigede hertil), og atter kun 45 pct., der opnår den maksimale støtte. I gennemsnit ser de studerendes finansiering af levevilkårene ifølge undersøgelsen således ud fordelt på indkomsttyper:

Erhvervsarbejde: 62 pct. af indkomsten.

Uddannelsesstøtte (stipendier): 18 pct. af indkomsten.

Bank- og statslån: 10 pct. af indkomsten.

Det er helt tydeligt, at de nye studerende tager lån i ringere omfang, end man gjorde tidligere. Hvor der ifølge undersøgelsen i 1979 var omkring 50 pct., der benyttede sig af lånemuligheden, er det nu kun 30 pct., der gør det.

Undersøgelsen fra Københavns universitet fra 1981 og udtalelser fra studievejledningen her bekræfter dette billede. Det er givet rente- og gældsbyrderne, der afskrækker de nye uddannelsessøgende herfra, kombineret med udsigten til arbejdsløshed. Erhvervsarbejdet indtager en i stigende grad dominerende plads for de fleste, og SU samt lån andrager mindre af den samlede indkomst nu end tidligere. Odenseundersøgelsen oplyser, at 85 pct. har erhvervsarbejde, og for 70 pct.s vedkommende er det erhvervsarbejde hele året. Københavns universitets undersøgelser fra 1981 peger i samme retning og oplyser, at omkring 80 pct. har meget erhvervsarbejde og en fast tilknytning til

arbejdsmarkedet (ofte det samme job i flere år). Selv om de studerende ofte tager nichejob, så kan det ikke undgås, at de også beslaglægger job, hvilket øger arbejdsløsheden for andre grupper (løseligt anslået 35.000–40.000 fuldtidsjob). Og samtidig betyder den øgede arbejdsløshed jo også, at det bliver i stadig stigende grad sværere for de uddannelsessøgende overhovedet at finde et job til at finansiere deres studier.

Mindre tid til at studere, længere studietid, større frafald

Det øgede erhvervsarbejde betyder selvsagt mindre tid til at studere, samt at erhvervsarbejdet ofte kolliderer med studieaktiviteterne og vanskeliggør, at man kan følge undervisning, lave gruppearbejde m.v. Samtidig stiger den ugentlige arbejdstid ofte til over 50 timer ifølge undersøgelserne, og de uddannelsessøgende har i virkeligheden tredobbelte arbejde: erhvervsarbejde, studiearbejde og familie-/hjemmearbejde. Studietiderne forlænges, og frafaldet stiger især for de svageste grupper og dem med mange forpligtelser. Hertil kommer, at de lange studietider betyder en »ond cirkel« for de fleste. Man er ikke længere berettiget til SU, må tage mere erhvervsarbejde, hvorfor man ikke har tid til at studere, hvorfor studietiden forlænges yderligere. Tendensen til, at studietiderne forlænges, er markant i de to undersøgelser.

Gældsbyrderne stiger trods rentefald

Gældsproblemerne stiger stadig, især for de ældre kandidater med store lån, som måtte tage de dyre banklån, som i den lange højrenteperiode har trukket store renter. Pr. den 31. december 1983 skyldte 8.048 personer over 150.000 kr. Det er en stigning fra 1,7 pct. til 4,3 pct. af udlånene på bare 2 år. Både nye kandidater og de lidt ældre, der er på vej gennem systemet, er ramt hårdt. Ifølge en undersøgelse fra Århus universitet lå den gennemsnitlige gæld på ca. 114.000 kr. i 1980. 85 pct. havde en studiegæld og 45 pct. en gæld over 100.000 kr., mens kun få procent var helt gældfri. Og disse gennemsnitstal dækker over store udsving, hvor gældsposter på 200.000–250.000 kr. ikke er ualmindelige, hvilket betyder månedlige ydelser på omkring 2.000–3.000 kr., når gælden skal afdrages. Her betyder rentefaldet ikke det store, da tallene i forvejen er astronomiske, ligesom skattefordelen jo tilsvarende bliver mindre. Gældssaneringsloven hjælper reelt ikke meget på denne situation heller. Staten må træde til og overtage forpligtelserne i flere og flere tilfælde, fordi kun en lille del af gæl-

den er registreret som studiegæld, mens resten er med privat kaution. Denne sidste form går ikke ind under saneringsloven.

Levevilkårene forværres

Trods rentefald og en vis moderat regulering af støtten, som dog ikke reelt dækker pristigningerne, er de studerendes leveforhold således forværret. I undersøgelsen fra Odense universitet oplyses det bl.a. som typisk, at en studerende har ca. 700 kr. tilbage efter skat og faste udgifter. De uddannelsessøgende er jo ikke en enklave i samfundet, bohømen på tagkammeret à la Hostrups »Genboerne«, som myten stadig går på i visse sammenhænge. De uddannelsessøgende er på arbejdsmarkedet, har børn, familie og forpligtelser. Derfor bliver de også ramt af karensgang, skatte- og afgiftsforhøjelser, bloktilskudsnedskæringer, der betyder øgede institutionstakster, forhøjede transportomkostninger i forbindelse med takststigninger (man oplevede de studerende på RUC aktionere mod takststigningerne for nylig) osv. Medvirkende til den dårlige situation er jo også, at de studerende er ude af alle sociale systemer – bistandshjælp og arbejdsløshedsunderstøttelse – trods fast tilknytning til arbejdsmarkedet. De studerende har fået meget sværere ved at få bistandshjælp i sommerferien på grund af restriktive fortolkninger, og højestretdommen om, at de skulle kunne få bistandshjælp, hvis de kunne dokumentere en fast tilknytning til arbejdsmarkedet (se UfR 1983. 349 H), er langt fra slået igennem. Endelig er det via Odenseundersøgelsen kommet frem, at de uddannelsessøgende nu faktisk betaler mere i skat, end de får igen i uddannelsesstøtte. Hvor Danmarks Statistik i 1980 beregnede, at de uddannelsessøgende i gennemsnit fik 1.060 kr. mere i SU, end de betalte i skat, så er billedet ifølge Odenseundersøgelsen fra 1982 nu vendt, således at de studerende betaler 2.600 kr. mere i skat, end de får igen i uddannelsesstøtte.

Forslaget generelt

Det må siges at være toppen, at de uddannelsessøgende nu betaler mere i skat, end de får igen i form af uddannelsesstøtte. Ikke alene bankerne, men nu altså også staten tjener faktisk på de uddannelsessøgende, som er en svag gruppe. Forslagsstillerne mener, at de studerendes situation er mildest talt elendig, og at der bør gøres noget straks. Den nuværende situation betyder øget social skævhed, en dårligere studiesituation, at penge ikke slår til, at frafaldet stiger, at de studerende

optager job for andre, at staten må gå ind og overtage gældsforpligtelserne for flere og flere. Kort sagt: set fra alle synsvinkler er situationen uholdbar, både set fra de uddannelsessøgendes side og fra det offentlige. Systemet er reelt brudt sammen.

VS og SF ønsker principielt på længere sigt en egentlig uddannelsesløn, som dækker de faktiske leveomkostninger, idet uddannelse samtidig må ses som en samfundsmæssigt nødvendig aktivitet. Dette forslag tilsigter ikke umiddelbar indførelse af uddannelseslønnen, men er et skridt i den retning og vil gennem nogle år kunne føre dertil. Det væsentlige for forslagsstillerne er i den nuværende situation at få forhøjet rådighedsbeløbet, dog ikke således, at låneandelen stiger, og at få afskaffet banklånene til fordel for lavtforrentede statslån. Forslaget skal ses i sammenhæng med vores uddannelsespolitiske holdning på andre områder, hvor der er foretaget nedskæringer og indgreb, der rammer de uddannelsessøgende på en lang række områder: adgangsbeholdningen først og fremmest, som også øger arbejdsløsheden, stramninger i studierne, indgreb og besparelser over for en række uddannelser, som vi ønsker at arbejde imod.

Sigtet med forslaget er selvsagt at støtte de uddannelsessøgendes kamp og aktiviteter for bedre sociale og økonomiske vilkår. De uddannelsessøgende fører på linje med andre grupper, først og fremmest lønarbejderne, en kamp mod krisen og dens virkninger. En opfyldelse helt eller delvis af de uddannelsessøgendes krav vil også kunne betyde, at de uddannelsessøgende i højere grad ville kunne præstere et studiearbejde, som kom bredere befolkningsgrupper til gavn. Tiden til og mulighederne for kritisk at fordybe sig i forskelligt stof og emner, der ikke er direkte eksamensrelevante, bliver også forringet som følge af den dårlige SU. (For en yderligere argumentation og dokumentation skal henvises til bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 119 fra 1980 og B 46 fra 1982, jfr. ovenfor).

Bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget

Ad 1

Det forudsættes, at EFG-lærlingene i samarbejde med fagbevægelsen tilkæmper sig en egentlig løn på basisåret, fagets mindsteløn, og at det altså sker gennem overenskomst, hvorfor EFG-lærlingene ikke er omfattet af dette forslag direkte. Dette gælder også andre grupper af uddannelsessøgende, som følger uddannelser med en egentlig lønordning, f.eks. sygeplejerskeuddannelsen, idet det forudsættes, at lønningerne svarer til fagets mindste-

løn. Alle andre uddannelsessøgende over det fyldte 16. år, eller som har forladt den obligatoriske folkeskoleundervisning, er omfattet af ordningen. Den kommunale ungdomsydelse forudsættes at bortfalde for de uddannelsessøgende, idet den har vist sig helt utilstrækkelig og er blevet administreret forskelligt i de enkelte kommuner, og bør i givet fald forbedres for de grupper af ikke-uddannelsessøgende, der er omfattet af ungdomsydelsen. Også visse uddannelser, der i dag ikke er omfattet af loven om SU, bør inddrages ud fra det overordnede synspunkt, at alle uddannelser, der i dag fjerner ret til dagpenge, skal være omfattet af loven. Der tænkes her især på uddannelser som f.eks. afspændingspædagoger.

Ad 2

Forslagsstillerne har ud fra et skøn over de absolut minimale leveomkostninger foreslået rådighedsbeløbet (stipendier og statslån) til 50.000 kr. Det er krav, som er accepteret bredt i de uddannelsessøgendes bevægelse. Der henvises i øvrigt til punkt 3 om løbende regulering af støttesatserne. Beløbet på de 50.000 kr. skulle bringe det disciplinerende erhvervsarbejde noget ned og skulle også kunne afhjælpe nogle af de uheldige virkninger i forhold til arbejdsløshedssituationen på arbejdsmarkedet.

Det forudsættes, at der på længere sigt kun bliver tale om stipendier, men i en overgangsfase opereres der med statslån. Disse skal være rentefrie i studietiden og lavtforrentede med en fast lav rente efter studiets afslutning. Der ydes kun stipendier til dem under 18 år, idet det må anses for uheldigt at tvinge unge til at oprette lån så tidligt med udsigt til mange års uddannelse og deraf følgende stor gældsætning. Det ville givet også afholde mange fra at tage en uddannelse, og det er netop på dette trin, at den sociale slagside sætter kraftigst ind i forhold til rekrutteringen til uddannelse.

Der er opretholdt en skelnen mellem hjemme- og udeboende, dels fordi der givet er visse økonomiske stordriftsfordele ved at bo hjemme, og dels, fordi forslagsstillerne gerne ser, at unge, der ønsker det, skal have mulighed for at flytte hjemmefra allerede i 16 års alderen. Forslagsstillerne mener, at det er modnende og godt for de unge at kunne komme hjemmefra og selv kunne tage stilling til en række af de dagligdags problemer. Forskellen er bl.a. sat ud fra den årlige maksimale husleje i ungdomsboligerne.

For de uddannelsessøgende over 18 år opretholdes en skelnen mellem hjemme- og udeboende,

men kun med hensyn til stipendieandelen, idet rådighedsbeløbet for alle er 50.000 kr. uden graduering for forældreindtægt, alder, uddannelse el.lign.

Støtten skal normalt kunne oppebæres i en periode svarende til den faktiske studietid, dog normalt højst 10 år for langvarige studier. Der kan dog dispenseres herfor i særlige tilfælde, og det forudsættes, at det fortsat er lokale stipendienævner, der forvalter administrationen af reglerne. Der skal endvidere kunne dispenseres for særlige forhold (studentropolitisk aktivitet, barsel, sygdom m.m.).

I øvrigt skal der ikke som følge af de forhøjede satser ske nogen som helst form for studiestraining, hverken hvad angår indhold eller studietider m.m.

Forslagsstillerne ønsker at sikre, at personer, der eksempelvis har fået en mellemuddannelse til socialrådgiver, og som via deres praktiske arbejde i socialforvaltningerne får tilskyndelse til f.eks. at læse jura, kan gøre dette og få SU, idet de praktiske erfaringer, der knytter sig til udøvelsen af jobbet er værdifulde at få ind i det juridiske arbejde. Med forslaget opmuntres ikke til, at kommende gymnasielærere f.eks. skal tage flere bifag i en fortvivlet indbyrdes konkurrence om jobbene.

Såfremt lovforslag nr. L 109, om uddannelsesydelse til ledige over 25 år, bliver vedtaget af Folketinget, foreslås det, at studerende, der efter 1½–2 år på uddannelsesydelse fortsætter i uddannelses-systemet, kan oppebære SU på de i dette beslutningsforslag skitserede vilkår, og at den eventuelle tidligere SU-gæld, disse måtte have, slettes. Arbejdsløse, der opfylder samfundets ønsker og går ind i et nyt uddannelsesforløb, skal ikke straffes ved at skulle tilbagebetale den gæld, de har fået ved at tage en uddannelse, som samfundet ikke senere har brug for på grund af de nedskæringer, som skiftende regeringer eksempelvis har udsat den offentlige sektor for.

Ad 3

I den nugældende form er dyrtidsreguleringen, især efter de seneste indgreb, yderst kritisabel, og det forudsættes, at der sker en løbende fuld dyrtidsdækning samt eventuelt »velstandsregulering«. Alle grænser reguleres løbende.

Ad 4

Principielt må erhvervsarbejde ved siden af studierne undgås, og dette forslag tilstræber da også at bringe det klækkeligt ned. Men så længe der kun opereres med en støtte, der kan dække de

absolut minimale leveomkostninger, og ikke en uddannelsesløn, må der være mulighed for anden indtægt ud over støtten, og der kan heller ikke foretages en præcis beregning af dette minimale levestandard, som vil svinge for forskellige personer, efter hvilken bolig man har, hvor man bor i landet osv. Derfor må egenindtægtsgrænsen være noget højere end rådighedsbeløbet. Den er her sat til 80.000 kr. inkl. stipendier, ekskl. statslån, hvorfor den totale ramme vil kunne komme noget højere op (når lånet lægges oveni). Herfra skal så modregnes i skat.

Man kunne hæve grænsen endnu mere, hvad der ud fra visse synspunkter kunne være rimeligt, men for at søge at bringe erhvervsarbejdet noget ned har forslagsstillerne valgt at lægge grænsen ved de 80.000 kr. Det bør så overvejes, om der bør lægges »et bælte« på f.eks. 5.000 kr. over de 80.000 kr., hvor man ikke skal betale det fulde beløb tilbage, bl.a. fordi det kan være vanskeligt at »ramme« en præcis indkomst.

Overstiger den uddannelsessøgendes indtægt egenindtægtsgrænsen, betales således en del af stipendiet tilbage.

Ad 5

Ved gennemførelsen af den her foreslåede SU-reform er der selvsagt ikke taget højde for alle problemer, der kan opstå for uddannelsessøgende på linje med andre befolkningsgrupper. Derfor bør de uddannelsessøgende være omfattet af nøjagtig de samme regler og muligheder som andre befolkningsgrupper i forhold til det sociale apparat. I dag er de uddannelsessøgende i vidt omfang afskåret fra det sociale sikringsystem.

I forhold til adgangen til arbejdsløshedsunderstøttelse løses dette problem først ved indførelsen af en reel uddannelsesløn, idet de studerende da opfattes som heltidsstuderende. Indtil da må der være adgang til understøttelse inden for rammerne af egenindtægtsgrænsen, fortrinsvis ved arbejdsløshed i den periode, hvor institutionerne er lukkede på grund af sommerferie, ligesom der bør overvejes deltidsunderstøttelse for studerende med meget fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Hvad angår forholdene omkring studerende med børn, må det understreges, at der i barselperioden må gives den studerende fuld orlov, hvorefter der må gives fuld dækning via øvrige støttesystemer. I øjeblikket er forholdene omkring barselperioden yderst kritisable, hvorfor der i øvrigt må tages initiativ til at forbedre kårene for alle i barselperioden. Som konsekvens af, at uddannelses-

støtten kun dækker minimumsbeløbet for *én person*, må der ydes fuld dækning for børn også efter barselperioden.

Ad 6

Da der inden for disse samfundsmæssige rammer ikke sikres de uddannelsessøgende arbejde efter endt uddannelse, må der tages højde for en eventuel arbejdsløshed i betingelserne for afviklingen af de statslån, der tages i studietiden. Særlig slemt er det for færdiguddannede, der går lige ud i arbejdsløshed efter endt uddannelse, idet de kun får dimittendsatsen på grund af manglende anciennitet. Med i billedet hører også, at begyndelseslønningerne er meget lave. Da arbejdsløshed ikke er selvforskyldt, er det derfor rimeligt, at staten træder til, således at ydelser og rentetilskrivning bortfalder i arbejdsløshedsperioden. Endelig skal påpeges problemet med, at mange studerende efter endt studietid enten tvinges til at tage arbejde uden for deres fagområde til lavere løn eller får en lav begyndelsesløn. Det er derfor foreslået, at det ikke kun er i arbejdsløhedssituationer, men også i andre tilfælde, hvor indkomsten kommer under den maksimale dagpengesats, at staten træder til og dækker ydelserne, ligesom en kortvarig løst beskæftigelse heller ikke skal kunne udløse et tilbagebetalingskrav, men kun reelle job.

Ad 7

Som udtrykt i punkt 1 ønsker forslagsstillerne, at der på længere sigt udelukkende opereres med stipendier. For at få sat en tidsgrænse for overgangen hertil foreslås det, at statslånene nedtrappes over en 10-årig periode.

Ad 8

Det er indlysende nødvendigt med en overgangsordning i forhold til den nuværende elendige situation, som mange uddannelsessøgende trækkes med. Som nævnt er der for store grupper kolossale problemer med tilbagebetaling af de store lånebyrder. Det foreslås derfor, at reglerne i punkt 6 også gælder i forhold til lån optaget under den tidligere ordning. Det må overvejes at indføre en speciel overgangsordning for grupper af uddannelsessøgende, som kan forventes at skulle studere i lang tid fremover, således at deres tidligere banklån konverteres til statslån. Det forudsættes endelig, at alle går ind under det nye system for resten af deres studietid fra ikrafttrædelsesdatoen for den her skitserede ordning, uanset hvor længe de pågældende har studeret.